

Blagovanje svetih darova Tijela i Krvi je prava Gozba. Ponavljanje toga svetog čina učinit će da će se u nama razviti djelo otkupljenja, koje će u svojoj punoj ljepoti zasjati kad budemo pozvani na vječnu nebesku Gozbu.

IGNACIJE VUGDELIJA

DUBINA MUDROSTI I ZNANJA BOŽJEG (POSLANICA NA BLAGDAN PRESV. TROJSTVA)

Ulomak, što se čita u misnoj liturgiji na blagdan Presv. Trojstva, tvori konac dogmatskog dijela poslanice Rimljanima.

Pavao prizivlje u pamet vjernicima Rima, od kojih su jedni bili obraćenici iz poganstva a drugi obraćenici iz židovstva da jednima i drugima opravdanje dolazi vjerom u Krista. Jedni pred drugima ne smiju sebe isticati ili jedni druge s visoka promatrati. Ono što će on ovdje kazati, stoji na neki način kao epilog triju prethodnih poglavlja (9—11). Apostol se osjeća potišten pod teretom tajanstvene sudbine hebrejskog naroda, koji je stoljećima bio čuvar Božjih obećanja, a na koncu, kad se Isus pojavio, nije ga priznao za Mesiju. On pokušava ovu tajnu osvijetliti u svjetlu nauke o preodređenju. Božja obećanja naime nisu bila data Izraelu po tijelu nego »Izraelu Božjem«. Nesreća hebrejskog naroda je u nekom smislu *felix culpa*; prednost poslije njihova odbačenja imaju neznabošci, koji se obrate. Bog je kadar da se posluži nevjernošću jednih, da spasi druge. Židovima je Bog otvrdnuo srca; stoga evanđelje prelazi k neznabošcima. Bog od zla izvodi dobro. No ni neznabošci se ne smiju hvastati; jer kad Bog nije poštedio prave grane na maslini, koliko će on prije odbaciti divlje mladice, koje su nakalamljene na pitomu maslinu, tj. nevjerne neznabošce!

Pavao se nadvija nad bezdan Božjeg izbora i predodređenja i otkriva nam njegov jedan dijelak. Nalik je astronomu, koji teleskopom promatra par zvijezda na nebeskom svodu, dok milijarde zvijezda izmiču njegovu oku. Crta izbor i odbačenje Izraelskog naroda, a potom izbor i moguće odbačenje neznabožičkih naroda. Ipak izražava vjeru u konačno spasenje i obraćanje Izraela kad uđe punina neznabožičkih naroda u kraljevstvo Božje. Zamišljen i žalostan zbog sudbine svog naroda kliče (Rimlj. 11, 33—36):

33 *O dubino bogatstva i mudrosti i znanja Božjega! Kako su nedokučljivi sudovi njegovi i neistraživi putovi njegovi!*

34 *Jer tko je upoznao misao Gospodnju? Ili tko mu je bio savjetnik?*

35 *Ili tko mu je prije što dao, da mu se zatim povrati?*

36 *Jer je sve od njega i po njemu i za njega. Njemu slava u vijeke.*

33 Ispustimo li veznik »i« koji spaja riječ mudrost s bogatstvom kako to rade mnogi latinski stari rukopisi, dobivamo prijevod retka 33: Bogata li bezdana mudrosti. Bog je u svojoj ekonomiji spasenja dopustio pad Židova da neznabošce privede k vjeri. Apostol Pavao ipak se nada da će povratak Židova biti bogatiji plodovima spasenja negoli je to bilo odmetnuće. Odbačenje u nekom smislu ide u prilog čitavog svijeta. Obraćeni neznabožački narodi u židovskom će narodu izazvati ljubomoru i ovaj će podvostručiti svoj žar. Bog je strog prema onima koji su pali, a dobar prema onima koji ustraju u dobroti. Tko ne ostane u dobroti, lako će se desiti da bude odsječen s maslinova stabla (11, 12). Apostol je stoga mogao kazati da je neizmjeran bezdan Božjega znanja i njegovih odluka. Izraz »mudrost i znanje« kod Pavla je čest. »Znanje« označuje izravnu spoznaju, dok »mudrost« neizmjernu Božju razboritost koja svime ravna i sve privodi k cilju. Božji su putovi neistraživi ne stoga što bi bili neshvatljivi, nego stoga što smo mi slijepi da ih shvatimo.

34—35 Razlog zašto je Pavao mogao uskliknuti da je neizmjeran bezdan Božjega znanja i njegovih odluka je jednostavan. Misao je Gospodnja, naime, iznad ljudskih misli. Čovjek ne može Bogu biti savjetnik ni u pravljenju nacrtani u njihovu izvođenju tokom povijesti čovječanstva. Pavao ovdje citira Iz. 40, 13 prema LXX. Ovom mišlju ispunjeno je čitavo 40 poglavlje Izaije proroka. »Narodi su pred njim kao kap iz vijedra... Svi narodi su kao ništa pred njim« (40, 15 i 17). Bog nije u svojim odlukama i njihovu izvođenju ničiji dužnik. Nitko nije poklonio nikakav dar za koji bi on morao naknadno uzvraćati. To vrijedi za izabrani narod Božji St. Zavjeta jednako kao i za neznabožačke narode koji će svojedobno prilaziti u krilo Crkve. Bog je svakome dobrotvor a nikome dužnik.

36 U riječima: *Od njega, po njemu i za njega* mnogi tumačitelji vide aluziju na tajnu Presv. Trojstva, počevši tamo od Augustina pa dalje. Tako na pr. u Abelardovu himnu čitamo: »Ex quo, hic Pater; per quem, est Filius; in quo, est Patris et Spiritus Sancti« (Od njega, tj. od Oca; po njemu, tj. po Sinu; u njemu, tj. Ocu i Duhu Svetomu). Ovdje Vg ima in quo, dok u grčkom tekstu stoji eis auton: za njega. Moderni tumačitelji, na pr. Ricciotti, ovdje vide samo trostruki odnos jedinstvene naravi Božje prema stvorenim stvarima izvan nje i misle da tu Pavao ne pravi aluziju na trojstvo osoba u unutarnjem Božjem životu. »Od njega« bi značilo porijeklo svega stvorenog; »po njemu« otpstojnost a »za njega« svršnost svega stvorenog. Slično F. Prat i Jacono r. 36 ne smatraju trinitarnim tekstom nego samo trinitarnim ritmom. Ronald Knox naprotiv kaže, da se on ne može oteti utisku da se ovdje ne radi o aluziji na Presv. Trojstvo. On zapaža triput navedeni trotakt: bogatstvo (1), mudrost (2) i znanje (3); nitko se nije vinuo do Božjeg spoznanja (1), nitko Božjoj mudrosti nije bio savjetnik (2), nitko kao dobrotvor ne povećava Božje bogatstvo (3). Sve stvari postoje od njega (1), po njemu (2) i za njega (3). Prema njemu rječca od odnosi se na Oca, po na Sina, za na Duha Svetoga. Ovom ulomku Rim. 11, 36 on nalazi sličan u 1. Kor. 8, 6, gdje apostol Pavao veli: »Mi imamo jednoga Boga Oca, on koga je sve i mi za njega, i jednoga Gospodina Iusa Krista, po kom je sve i mi po njemu.« Ovdje u 1. Kor. 6, 8 rječca za (eis) odnosi se na Oca, no ona se inače može odnositi na Božanstvo bez razlike.

Povijest svakog pojedinca, svakog pojedinog naroda i čitavog čovječanstva s izmjenom radosti i boli tek je isječak velike drame vječnosti. Sve na koncu treba da završi vječnim skladom svekolikog stvorenja, koje je imalo kao središte i vrelo spasa utjelovljenog Krista, mučena i uskrslog. Zatvara se zlatni krug, kojega se početak i završetak susreću u tajnim dubinama Presv. Trojstva. Tu su na djelu bile posebno moć i svetost Božja; zato apostol Pavao s pravom veli, da smo Bogu dužni pjevati pjesmu zahvale mi i svi stvorovi u vremenu i vječnosti.

o. Franjo CAREV

Ovaj broj izlazi u povećanom opsegu radi obilne aktuelne suradnje koju smo dobili. Mnogi članci ipak trebaju čekati.